

JAARVERSLAG 2014

*Grote ontdekkingen en verbeteringen
zijn altijd het gevolg van
de samenwerking tussen vele denkvermogens.*

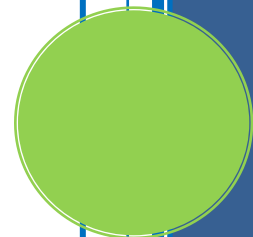
Alexander Graham Bell

samen
staan we
sterk

ReumaNet vzw - Bresserdijk 75, 2400 Mol

info@reumanet.be

www.reumanet.be

INHOUD

Inleiding.....	2
Missie en doelstellingen	3
Organisatie	5
Verenigingen en werkgroepen	5
Organigram.....	6
Samenwerking.....	8
Wat vooraf ging: een stukje geschiedenis	9
Werking – projecten 2014	12
externe communicatie.....	12
interne communicatie	16
Wereld Reuma Dag: Ziekenhuisacties	16
Wereld Reuma Dag: opleidingsmap voor onze vrijwilligers	17
Wereld Reuma Dag: Flashmob	18
Wereld Reuma Dag: Gemeentelijke infokanalen en pers	18
Van de reservebank naar een basisplaats: Patiëntenparticipatie in Wetenschappelijk Onderzoek	19
Hand in Hand Chocokaravaan	20
voorbereidingen symposium 2015	20
Deelname aan congressen, studiedagen, evenementen	21
Music for Life: “de warmste week”	26
Werking verenigingen	27
Fonds vrienden van reumanet	30
Resultaten en financiën.....	31
Patiënt Expertise Centrum.....	34
Conclusies en doelstellingen voor 2015.....	37
Bedankt!.....	39

2014 !

In april 2014 verstuurde ReumaNet een bericht aan de beleidsmakers, met de vraag tot financiële ondersteuning van patiëntenorganisaties. 'Wij willen weten' evolueerde naar 'Wij willen meedoen'. ReumaNet is er van overtuigd dat de ervaringsdeskundigheid van patiënten een meerwaarde kan betekenen voor de gezondheidszorg van vandaag.

Het werd een druk jaar met diverse contacten op beleidsniveau, met farma, zorgverleners en collega's patiëntenorganisaties.

De denkoefening kreeg een concrete vorm. In het najaar lanceerde ReumaNet de idee van de patiënt expertise centra. Een Patiënt Expertise Centrum (PEC) kan een rol spelen als aanspreekpunt voor adviesverlening, opleiding en vorming, coaching, voorlichting, sensibilisering, registratie, signalisatie en samenwerking allerhande.

Daaruit resulteerde het pilootproject wat ReumaNet wil opstarten: een **Patiënt Expertise Centrum Reuma (PECR)**. Binnen dit concept wordt de expertise van reumapatiënten ten volle ingezet. Uit diverse gesprekken komt een moreel engagement van de diverse partners naar voor. Maar er is nood aan een ondersteunende structuur om bestaande netwerken van geëngageerde, ervaren en geïnformeerde patiënten adequater te kunnen inschakelen. Enkel met effectieve patiëntenparticipatie worden de ingezette middelen in de sociale zekerheid, de volksgezondheid en de werkgelegenheid optimaal benut. Dit vraagt om een structurele onderbouw.

ReumaNet is ten volle overtuigd en zet de stap voor een eigen 'PECR'. Via diverse kanalen blijven we werken om de overheid en andere betrokkenen te overtuigen van participatie aan ons project.

2015 staat dan ook ten volle in het teken van 'Wij willen meedoen'

Gerd Jacobs

Voorzitter ReumaNet vzw

MISSIE EN DOELSTELLINGEN

MISSIE

Onder de noemer **reumatische aandoeningen** vallen een tweehonderdtal verschillende soorten **chronische ziektes** die pijn, misvormingen, vermoeidheid, orgaanaantastingen e.d. meer kunnen veroorzaken. Voor sommige soorten reuma bestaat een doeltreffende behandeling. Bij andere ziektebeelden kan enkel de pijn verzacht worden en de ontsteking verminderd of soms gestopt worden. Maar dit is zeker niet altijd het geval. Reumatische aandoeningen kunnen het lichaam onherstelbaar beschadigen en de levenskwaliteit van de persoon ernstig verminderen. Op reumatische aandoeningen staat **geen leeftijd**; zowel volwassenen als kinderen en jongeren kunnen erdoor getroffen worden. In Europa treffen de verschillende ziektes ongeveer **120 miljoen patiënten**. Voor Vlaanderen ontbreken concrete cijfers, maar het aantal patiënten wordt geschat op circa 100 000, met de nodige sociale, maatschappelijke, economische en financiële problemen tot gevolg.

ReumaNet vzw **verenigt** patiëntenorganisaties in België die reumatische aandoeningen onder de aandacht brengen. ReumaNet vzw ijvert voor regelgevingen die het leven voor de duizenden patiënten vergemakkelijken, die een betaalbare en adequate zorg garanderen, die hen actief houden op de arbeidsmarkt en in het onderwijs en die vrijetijdsbesteding ook voor hen mogelijk maken.

ReumaNet vzw is een Vlaamse samenwerkingsorganisatie die ijvert voor een betere levenskwaliteit voor elke reumapatiënt, jong en oud, in samenwerking met academici, zorgverleners en industriële partners in het domein.

Kortom, ReumaNet vzw streeft naar een **hogere levenskwaliteit** van mensen met reumatische aandoeningen en wenst dan ook een actieve rol op te nemen binnen de zorgsector als vertegenwoordiger van de reumapatiënt, als **professionele en volwaardige speler**, naast en samen met de andere actoren.

DOELSTELLINGEN

ReumaNet heeft tot doel het coördineren, initiëren, uitvoeren en/of begeleiden van alle mogelijke gezamenlijke initiatieven gericht op het bevorderen van de psychische, sociale en lichamelijke gezondheid van patiënten die lijden aan reumatische aandoeningen en hun omgeving.

ReumaNet heeft deze algemene doelstelling uitgewerkt tot volgende concrete deeldoelstellingen:

- ReumaNet wil de **spreekbuis en het netwerk zijn van Vlaamse patiëntenverenigingen** rond reuma op Europees en mondiaal vlak.
- ReumaNet wil een **optimale communicatie tussen de participerende patiëntenorganisaties** die lid zijn, en, indien gewenst, de **coördinatie van de** respectievelijke **activiteiten** en de **organisatie van gezamenlijke activiteiten** opnemen.
- ReumaNet wil de participerende **patiëntenorganisaties ondersteunen** in de realisatie van doelstellingen die zij voor hun doelgroep willen realiseren.
- ReumaNet wil een **goede informatieverstrekking naar de algemene en de professionele pers** aangaande de noden van de reumapatiënt in een breed kader. Het communicatiebeleid tracht de beeldvorming te beïnvloeden en vraagt aandacht voor de bedreigde maatschappelijke participatie van reumapatiënten, met de nadruk op inclusie.
- ReumaNet wil **een volwassen relatie met het artsencorps, de farmaceutische bedrijven, de mutualiteiten en de overheden**, op basis van de eigen specificiteit, competenties en mogelijkheden. Participatie, beleidsbeïnvloeding en belangenbehartiging zijn hiervoor de sleutelwoorden.
- ReumaNet wil het **wetenschappelijk onderzoek naar reumatische aandoeningen bevorderen**.

ORGANISATIE

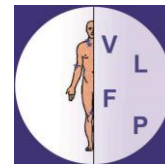
ReumaNet vzw is in 2006 ontstaan als een **overlegplatform van patiëntenverenigingen die werken rond één of meerdere reumatische aandoeningen**. Elke organisatie die zich inzet voor mensen met een reumatische aandoening of een aanverwante ziekte, kan lid worden. Van bij de opstart heeft de vzw in haar schoot ook drie werkgroepen die focussen op de dwarsverbanden door alle patiëntenverenigingen heen, met name de leeftijdsgebonden thematieken en het belang van fysieke mobiliteit en in beweging blijven.

ReumaNet vzw verenigt patiëntenorganisaties en werkgroepen in Vlaanderen die reumatische aandoeningen onder de aandacht brengen.

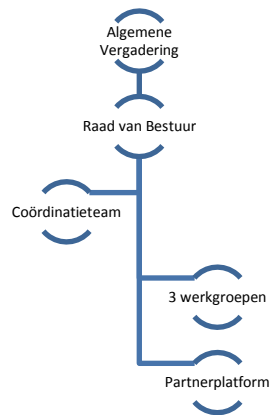
VERENIGINGEN EN WERKGROEPEN

Volgende verenigingen en werkgroepen zijn op dit ogenblik lid:

- **CIB-Liga vzw** voor patiënten met Chronische Inflammatoire Bindweefselziekten
- **PPP vzw** : het Patient Partners Program
- **RA-Liga vzw** voor patiënten met Reumatoïde Artritis
- **VLFP vzw** : de Vlaamse Liga voor Fibromyalgie Patiënten
- **VVB vzw** : de Vlaamse Vereniging voor Bechterew patiënten
- **ORKA** : Ouders van Reuma Kinderen en -Adolescenten
- **Jong en Reuma** voor jongeren met een reumatische aandoening
- **Bewegen met Reuma**

ORGANIGRAM

DE ALGEMENE VERGADERING EN VOORWAARDEN TOT TOETREDING

In 2012 heeft de Algemene Vergadering beslist om de statuten aan te passen, zodat **ook natuurlijke personen als werkend lid kunnen aansluiten** bij ReumaNet. Hierdoor komen we tegemoet aan de vraag naar meer inspraak van de werkgroepen, die niet als zelfstandige vzw zijn georganiseerd en tot voor deze aanpassingen niet konden toetreden tot de Algemene Vergadering.

In de statuten werden verder de **voorwaarden tot lidmaatschap** verder uitgediept en aangepast. Zo moeten zowel rechtspersonen als natuurlijke personen minstens twee jaar samenwerking met ReumaNet kunnen aantonen vooraleer ze een kandidatuur kunnen indienen. Rechtspersonen moeten daarnaast een vzw-statuut hebben en een onafhankelijke, autonome patiëntenvereniging zijn die werkt rond één of meer reumatische aandoeningen.

DE RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur van ReumaNet wordt benoemd door de Algemene Vergadering. **Kandidaat-bestuurders moeten werkend lid zijn van ReumaNet en elk lid-rechtspersoon heeft het recht een kandidaat-bestuurder af te vaardigen.** De bestuurders vervullen hun mandaat kosteloos en worden aangesteld voor een periode van drie jaar.

Eind 2013 heeft ReumaNet een voorzitterswissel doorgevoerd. Nele Caeyers, de vorige voorzitter besliste in het najaar om in te gaan op het aanbod halftijds in dienst te treden bij ReumaNet als woordvoerder. Deze beslissing had tot gevolg dat Nele geen voorzitter meer kon blijven. ReumaNet ging op zoek naar een nieuwe voorzitter en vond Gerd Jacobs bereid om de taak op te nemen. Gerd werkt reeds lang mee binnen de Raad van Bestuur als adviseur en is ook al jaren actief als Patient Partner. Op 29 november 2013 wordt de voorzitterswissel officieel gemaakt door de Algemene Vergadering en Raad van Bestuur.

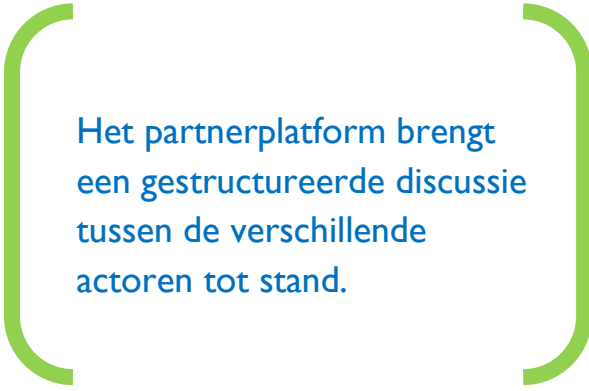

HET COÖRDINATIETEAM

Het coördinatieteam is samengesteld uit de voorzitter, maximum drie werkende leden en de werknemers van ReumaNet vzw. Naar gelang de noodzaak kan de voorzitter adviseurs of kennisexperts uit verschillende domeinen vanuit de verschillende verenigingen uitnodigen. Het coördinatieteam **doet aanbevelingen aan de Raad van Bestuur** en zorgt voor de **dagelijkse opvolging** van de lopende zaken.

HET PARTNERPLATFORM

Het partnerplatform brengt een gestructureerde discussie tussen de verschillende actoren tot stand.

Het partnerplatform is een **raadgevend orgaan**. Deze raad heeft als belangrijkste taak een **gestructureerde discussie tussen de verschillende actoren** tot stand te brengen **vanuit het gezichtspunt van de patiënt**. Specifieke dossiers waarvan het onderwerp verschillende patiëntenorganisaties interesseert kunnen ter discussie worden voorgelegd.

Enkel **structurele partners** kunnen toetreden, met name commerciële of

academische organisaties die een structurele, financiële bijdrage leveren aan ReumaNet vzw, waarvan het minimum bedrag jaarlijks wordt opgesteld door de Raad van Bestuur. ReumaNet wenst hierbij haar **onafhankelijkheid** volledig te bewaren, conform ook de deontologische code van pharma.be. Het partnerplatform komt niet tussen in de effectieve organisatie van ReumaNet en is samengesteld uit afgevaardigden van ReumaNet en een vaste afgevaardigde van elke commerciële en academische partner.

In 2014 zijn de partners van ReumaNet: de **Koninklijke Belgische Vereniging voor Reumatologie**, de beroepsvereniging van kinesitherapeuten **Axxon** en de farmaceutische firma's **Abbvie** en **MSD**.

ReumaNet en de partners werkten in het verleden rond een dossier over biologische medicatie en rond de organisatie van de activiteiten naar aanleiding van de jaarlijkse Wereld Reuma Dag op 12 oktober. Meer hierover verder in dit verslag.

SAMENWERKING

OP NATIONAAL EN INTERNATIONAAL NIVEAU

ReumaNets slogan “Samen Sterk” gaat niet enkel over de interne samenwerking. Om de reumaproblematiek op een hoger niveau bespreekbaar te maken, is samenwerking met verschillende actoren binnen de reumatologie op nationaal én internationaal niveau noodzakelijk.

Op nationaal vlak werkt ReumaNet samen met **CLAIR**, de Waalse zusterorganisatie. In 2011 werden de eerste contacten gelegd en sindsdien worden op o.a. Wereld Reuma Dag gezamenlijk acties georganiseerd.

ReumaNet heeft goede contacten met de **Koninklijke Belgische Vereniging voor Reumatologie**, de (KBVR): naast een structureel partnerschap, wordt ReumaNet door de KBVR naar voor geschoven als het platform dat de reumapatiëntenverenigingen vertegenwoordigt op (inter)nationale congressen en evenementen.

Om de reumaproblematiek op een hoger niveau bespreekbaar te maken, is samenwerking met verschillende actoren binnen de reumatologie op nationaal én internationaal vlak noodzakelijk.

Ook werkt ReumaNet nauw samen met het **Fonds voor Wetenschappelijk Reumaonderzoek**, het FWRO. ReumaNet krijgt de kans om ingediende projecten mee te beoordelen en de stem van de patiënt ook in de keuzes rond het wetenschappelijk onderzoek te laten horen. Net als in 2013 beslist het FWRO ReumaNet financieel te ondersteunen bij het uitwerken van specifieke projecten. Meer hierover verder in dit verslag.

Sinds 2012 wordt bovendien de samenwerking tussen de **reumaverpleegkundigen** en ReumaNet

steeds intenser. We werkten o.a. samen in het kader van de organisatie van Wereld Reuma Dag en de verpleegkundigen nemen deel aan het partnerplatform met raadgevende stem.

In 2013 wordt een nieuwe werkgroep opgericht: **Werkgroep Podologie**. Samen met de podologen en de reumatologen is ReumaNet overtuigd van het nut van het werk van podologen voor reumatische patiënten. De werkgroep wil in eerste instantie de officiële erkenning van het beroep duidelijk krijgen. In een latere fase zal gewerkt worden rond terugbetaling van podologische interventies voor reumapatiënten.

Uiteraard worden er ook contacten onderhouden met **aanverwante buitenlandse organisaties**, teneinde onze werkingen onderling te kunnen evalueren. Op termijn lijkt het niet uitgesloten ook samen te werken, als dat opportuun zou zijn.

ReumaNet is een actief lid van **PARE** (People with Arthritis and Rheumatism in Europe) en is ook heel betrokken bij **EULAR**, de European League Against Rheumatism.

WAT VOORAF GING: EEN STUKJE GESCHIEDENIS

2006 - 2011

Halfweg de jaren 2000 zijn in Vlaanderen diverse patiëntenorganisaties actief bezig met reuma, elk op hun eigen terrein. Ze leveren ook elk voor zich keurig werk, niet alleen met de (meestal) beperkte middelen die ze ter beschikking hebben, maar ook met een (meestal) beperkt aantal medewerkers. Het zijn nagenoeg allemaal vrijwilligers, die hun steentje willen bijdragen aan het verwezenlijken van het maatschappelijk ideaal.

De Koninklijke Belgische Vereniging voor Reumatologie (KBVR) geeft het signaal dat eventuele **samenwerking** in de toekomst ook meer mogelijkheden kan bieden. Er komt een eerste vergadering, die vooral tot doel heeft een inventarisatie te maken van alle bestaande patiëntenverenigingen die zich met reuma bezighouden. Er ontstaat een beperkte werkgroep die het pad effent en die, ondanks een moeilijke start, de poort opent naar de verwezenlijking van een reuma-overlegplatform dat er eigenlijk al lang had moeten zijn: ReumaNet.

Sinds de **opstart in 2006** maakt ReumaNet werk van zijn doelstellingen en organiseert samen met de leden tal van initiatieven zoals het Regenboogcongres, de uitgave van een boek rond kinderreuma en een affichecampagne met als boodschap dat reumatische aandoeningen geen 'oude-mensen-ziekten' zijn.

ReumaNet kent in 2010 een woelig en moeilijk jaar. De Raad van Bestuur richt een kerngroep op die achter de schermen werkt aan een **doorstart** van ReumaNet.

Vijf jaar na de oprichting is het tijd om de balans op te maken. Een grondige evaluatie en een doorgedreven interne bespreking hebben geleid tot een groot **toekomstplan**: een **professionele samenwerkingsorganisatie** die de reumapatiënt op een degelijke manier vertegenwoordigt in een steeds veranderend gezondheidsbeleid. Reumapatiënten hebben recht

Reumapatiënten hebben recht op participatie op alle vlakken en ReumaNet wil hiervoor alle partners uit het veld samenbrengen.

op participatie op alle vlakken en ReumaNet wil hiervoor alle partners uit het veld samenbrengen.

De Raad van Bestuur wil via deze **professionalisering** ook de continuïteit van ReumaNet garanderen. En ziet in de beginfase hierbij twee doelstellingen:

- De aanwerving van een betaalde coördinator
- De oprichting van een Wetenschappelijke Raad die de partners en de Raad Van Bestuur van ReumaNet samenbrengt en zich buigt over diverse onderwerpen die patiënten met reuma aanbelangen.

2011 is een scharnierjaar: ReumaNet wordt een professionele samenwerkingsorganisatie.

In 2011 wordt door een kleine groep werk gemaakt van deze doelstellingen, met succes.

De Wetenschappelijke Raad, nu **Partnerplatform**, wordt opgericht en heeft zijn nut reeds bewezen. De **samenwerking** en het **systematisch overleg** tussen de verschillende actoren in het werkveld zorgen voor een inspirerende en motiverende werkomgeving.

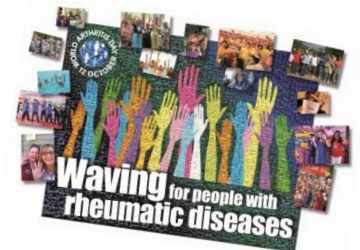
In augustus 2011 gaan **twee halftijdse werknemers** van start, elk met hun eigen specialiteiten, achtergrond en takenpakket. Ze vullen elkaar aan en werken samen wanneer nodig.

2012 - 2013

Sinds hun aanwerving ondersteunen de werknemers de aangesloten verenigingen en werken ze een divers aanbod aan projecten uit. Terwijl ze in het begin (2011-2012) vooral focussen op de verbetering van de communicatie (intern en extern), komen er sinds 2013 ook projecten die zich toespitsen op sensibilisering, informatiedoorstroming voor en opleiding van patiënten.

Een greep uit de initiatieven van 2012 en 2013:

- de interne nieuwsbrief “COOL”
- jaarlijkse brainstormdag voor de leden van de Raad van Bestuur, ledendag voor de vrijwilligerskern
- elektronische nieuwsbrief
- opvolging van de actualiteit
- informatiedossier anti-TNF en biologische medicatie bij reuma
- eigen huisstijl
- nieuwe folder(s)
- uitwerken van de Facebook pagina en de Twitter account
- Wereld Reuma Dag: ziekenhuisacties
- Wereld Reuma Dag: seminarie (2012) en symposium (2013)
- Wereld Reuma Dag: Europese zwaaicampagne van EULAR/PARE (2012)
- doorverwijskaartjes voor zorgverleners
- vernieuwing website en opstart website voor kinderen, jongeren en hun ouders.

WERKING – PROJECTEN 2014

2014 is opnieuw een druk en boeiend werkjaar.

ReumaNet werkt bestaande initiatieven verder uit en start nieuwe projecten op met diverse partners.

Een overzicht van ons tweede 'Reuma Actie Jaar'.

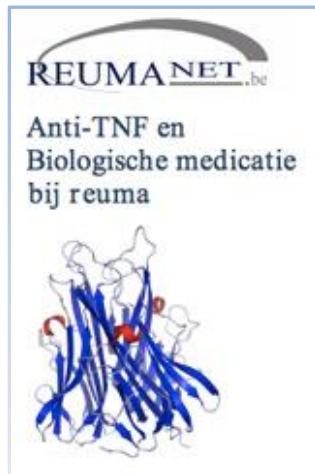

EXTERNE COMMUNICATIE

ReumaNet wil het publiek op een structurele manier sensibiliseren voor reumatische aandoeningen, de (politieke) agenda beïnvloeden en de belangen van reumapatiënten behartigen op alle niveaus.

Daarnaast is het ook belangrijk om (nieuwe) patiënten goed te informeren: over hun aandoening, mogelijke behandelingen, wetgeving, werk, bewegen, ...

Deze doelstelling vraagt uiteraard een nauwgezette en langdurige inzet, die we ook in 2014 konden waarmaken.

Een behandeling met biologische medicatie opstarten is een ingrijpende gebeurtenis bij de reumapatiënt en het roept veel vragen op. ReumaNet stelde in 2012 reeds in samenwerking met haar partners een lijvig informatiedossier op over anti-TNF & biologische medicatie bij reuma. Met dit dossier wil ReumaNet een antwoord geven op heel wat prangende vragen die leven bij patiënten, zoals: anti-TNF en biologische medicatie, wat is dat precies? Kom ik daarvoor in aanmerking? Welke anti-TNF medicatie bestaat er op de Belgische markt? Hoe zit het met de veiligheid van deze geneesmiddelen? Hoe wordt het effect van een behandeling geëvalueerd? Wat zijn de ervaringen van andere patiënten?

Dit dossier geeft echter nog geen antwoord op zeer concrete **praktische vragen** als: wat moet ik doen als ik naar het buitenland wil reizen? Wat als ik een allergische reactie krijg? Wat als ik zwanger wil worden? In Nederland werd een samenwerking tussen de Nederlandse Vereniging voor Reumatologie (NVR) en de Reumapatiëntenbond opgezet om een aantal praktische richtlijnen uit te geven. Dit met de bedoeling om elke nieuwe patiënt dezelfde standaard informatie mee te geven. ReumaNet heeft in samenwerking met de **KBVR** en met financiële steun van het **FWRO** deze richtlijnen ook opgesteld voor Belgische patiënten, met de Nederlandse tekst als basis en aangepast aan de Belgische situatie. De brochures zijn verstuurd aan alle Vlaamse reumatologen met de bedoeling om elke nieuwe patiënt een exemplaar van de richtlijnen te bezorgen. De elektronische versie is beschikbaar [op onze website](#).

JAARVERSLAG

Na het eerste jaarverslag van 2011, volgde in het voorjaar van 2013 een uitgebreide blik op 2012. Dat leidde de lezer doorheen een boeiend aantal activiteiten en de resultaten van een interessant werkjaar. Het bewijs dat ReumaNet ondertussen stevig op de rails stond. Het jaarverslag 2012 werd zowel in hard copy als digitale versie verspreid en staat ter inzage op onze [website](#), net als het [jaarverslag van 2013](#). Editie 2014 zal op dezelfde manier verspreid worden.

ONZE WEBSITE WWW.REUMANET.BE

De website van ReumaNet, opgestart in 2006, was in 2013 aan een **opfrisbeurt** toe. Frissere kleuren, dynamische beelden, maar vooral het makkelijk vinden van informatie waren de keypoints bij het opmaken van een nieuwe website. De huidige technologieën laten toe dat bezoekers handig doorheen de site kunnen surfen, maar ook dat het posten van nieuwe informatie door ReumaNet op een snelle manier kan gebeuren. Op zeer geregelde tijdstippen komt er nieuws op de homepage, worden de foto's in de 'loop' vervangen en worden er blogberichtjes gepost. De website is geëvolueerd van een statisch voorwerp om informatie op te zoeken naar een dynamische leefwereld rond reuma. **Informatieverstrekking** over reumatische aandoeningen blijft een speerpunt, maar we proberen evenzeer snel op de actualiteit in te spelen en de bezoekers het nieuws, heet van de naald, voor te schotelen.

ONZE WEBSITE VOOR JONGEREN EN KINDEREN: WWW.IKHEBREUMA.BE

En er is meer! Dankzij de financiële ondersteuning van de Telenet Foundation kan in 2013 een gloednieuwe website voor kinderen, jongeren en hun ouders ontwikkeld worden. We merken immers dat **informatie op maat** nodig is. Deze doelgroepen zijn op zoek zijn naar specifieke zaken in begrijpbare taal, maar ook in een uitnodigend kader.

www.ikhebreuma.be voldoet aan al die eisen. Zowel voor kinderen als voor jongeren en de ouders zijn er aparte deelsites opgesteld. Die bieden gevatte antwoorden op vragen die eigen zijn aan de doelgroep. Ook vriendjes en vriendinnetjes, of kinderen die op zoek zijn naar duidelijke informatie voor een spreekbeurt in de klas, kunnen op deze website terecht.

Ouders delen hun ervaringen en houden een blog bij, maar het zijn vooral de blogberichtjes van de jongeren die een groot aantal bezoekers lokt. Deze uit het leven gegrepen verhalen boeien van de eerste tot de laatste letter en zijn vooral heel herkenbaar. Het schare fans stijgt elke week!

E-NIEUWSBRIEF

De **gratis elektronische ReumaNet-Nieuwsbrief** brengt maandelijks reuma-nieuws via e-mail. Het nieuws wordt aangebracht door de verschillende patiëntenverenigingen en werkgroepen van ReumaNet. De redactie sprokkelt bijkomend nieuws dat interessant is voor de patiënt met een reumatische aandoening, zijn omgeving en de zorgverlener. Geïnteresseerden kunnen zich te allen tijde in- of uitschrijven via de website. Op het einde van 2014 tellen we zo'n 1.200 abonnees.

SOCIALE MEDIA

Uiteraard blijven ook de sociale media zoals **Facebook** en **Twitter** een belangrijk communicatiemiddel in 2014. Het laat ons toe dagelijks informatie door te geven en een goed zicht te hebben op waar patiënten mee bezig zijn.

Daarnaast blijken onze besloten groepen op Facebook een bron van onderlinge ondersteuning en begrip. Het aantal aangesloten patiënten stijgt nog elke week en elk toegevoegd bericht mag rekenen op diverse reacties. Ter illustratie een conversatie tussen een RA- en AS-patiënt uit onze besloten groep 'Jong en Reuma'

Morgen eindelijk terug infuus, begin te merken dat de laatste week voor een infuus steeds zwaarder en pijnlijker wordt. Ben 's morgens langer stijf en als ik kook of werk, merk ik dat ik sneller pijn heb aan rug van recht te staan. Wel ben ik terug begonnen met zwemmen, heb daarvoor een schema dat ik volg zodat ik na verloop aan 1 stuk 500m kan zwemmen en zo naar 1km. Vorige week na 3 trainingen al 1700m in totaal gezwommen na 2 maand stil te liggen 😊
Nooit opgeven zou ik zeggen!! Xxx

Amai, je moet dat maar kunnen, zeg, zo zwemmen. Ik heb daar in een goede periode eens een half jaar op getraind. Ben nooit verder gekomen dan 12 baantjes. Mijn rug en armen kunnen dat echt niet aan en dat betert dus nooit. Superzwaar vind ik dat.
Als je dat kunt moet je het zeker proberen. Goed bezig! 😊

Ja, is het enige dat ik pijnvrij kan doen en waar ik van merk dat er progressie in zit. Het zou kunnen dat ik er verder mee ga maar eerst zien hoe ver ik geraak. Doe dit wel samen met kinesist dus heb wel mijn personal coach en mental coach mee ;)

Hoe dat toch kan verschillen hé, bij reuma. Pijnvrij kan ik de hele dag fietsen of gaan fitnessen, maar zwemmen is super zwaar voor mij voor rug en armen. Ik heb RA, is anders. Maar als ik met die fitness nog wat meer versterk zal ik misschien ook nog kunnen zwemmen 😊

INTERNE COMMUNICATIE

INTERNE NIEUWSBRIEF

De onderlinge communicatie blijft cruciaal om een goede werking van ReumaNet te verzekeren. De interne nieuwsbrief **COOL** (Communicatie als Olie tussen de raderen) zorgt er voor dat de leden op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen. Er is ruimte voor vragen en meer info indien nodig, leden kunnen hun eigen interessante nieuwtjes makkelijk delen met de anderen.

OPVOLGING VAN DE ACTUALITEIT

Daarnaast blijft ook het **persoverzicht** iets om naar uit te kijken. De doorgedreven zoektocht doorheen alle media levert telkens opnieuw een schat aan reuma-informatie uit diverse hoeken op, die de leden vrij kunnen gebruiken voor hun tijdschriften of websites. Ze kunnen er zeker van zijn dat niets hen nog ontsnapt!

REUMANET-NIEUWS VOOR VERENIGINGEN

Elke vereniging, aangesloten bij ReumaNet, geeft een eigen tijdschrift of nieuwsbrief uit. Deze bevatten waardevolle artikelen, met focus op de specifieke aandoeningen. ReumaNet vult deze aan met het ReumaNet-nieuws, ondertussen een **vaste rubriek** in de tijdschriften. Op deze manier blijven ook de individuele patiënten op de hoogte van het reilen en zeilen van ReumaNet.

WERELD REUMA DAG: ZIEKENHUISACTIES

Net zoals in 2012 en 2013 organiseert ReumaNet in aanloop naar Wereld Reuma Dag **infostands** in belangrijke ziekenhuizen over heel Vlaanderen, in totaal 23. In Wallonië zorgt CLAIR dat ook daar in de belangrijkste ziekenhuizen mensen geïnformeerd worden over reumatische aandoeningen. Zorgverleners en vrijwilligers uit de verschillende patiëntenverenigingen geven geïnteresseerden meer uitleg over en maken passanten bewust van de reumaproblematiek.

Deelnemende Vlaamse ziekenhuizen in 2014:

Provincie Antwerpen: GZA Sint-Augustinus (Wilrijk), ZNA Jan Palfyn (Merksem), Imelda ziekenhuis (Bonheiden), UZA (Edegem)

Provincie Oost-Vlaanderen: AZ Sint-Lucas (Gent), UZ Gent dienst reumatologie, Onze-Lieve-Vrouw ziekenhuis (Aalst), ASZ Aalst

Provincie West-Vlaanderen: AZ Damiaan (Oostende), AZ Groeninge Campus Sint-Maarten en Campus Kennedylaan (Kortrijk), AZ Sint-Lucas (Brugge), AZ Alma (Sijsele), AZ Sint-Jan (Brugge), Serruys ziekenhuis (Oostende), O.L.Vrouw van Lourdes ziekenhuis (Waregem), Rembert ziekenhuis (Torhout), Jan Yperman (Ieper)

Provincie Vlaams-Brabant: UZ Gasthuisberg (Leuven), Jan Portaal ziekenhuis (Vilvoorde), O.L.Vrouw ziekenhuis (Asse)

Provincie Limburg: Jessa ZH (Hasselt), Sint-Franciscusziekenhuis (Heusden-Zolder)

WERELD REUMA DAG: OPLEIDINGSMAP VOOR ONZE VRIJWILLIGERS

Uit de evaluatieformulieren die de vrijwilligers en de ziekenhuizen na 12 oktober invullen, hebben we de voorbije jaren een aantal aandachtspunten onthouden. Met deze leerpunten in het achterhoofd, heeft ReumaNet in 2014 haar vrijwilligers een **opleidingsmap** aangeboden die hun nog beter in staat stelt om mensen goed te informeren en een aantrekkelijke stand op te stellen.

De map bevat o.a. de belangrijkste informatie over de verschillende reumatische aandoeningen en de bestaande patiëntenorganisaties. Het laatste hoofdstuk is gewijd aan het opstellen en bemannen van een infostand. Aan de map wordt ook het boek van Prof. De Keyser: 'Een klare kijk op reuma' toegevoegd. Dit naslagwerk over de verschillende reumatische aandoeningen werd in 2014 uitgegeven door Test Aankoop.

WERELD REUMA DAG: FLASHMOB

ANTWERPEN

Dansen tegen reuma

In het Centraal Station werd zondagmiddag even gedanst. Tijdens het ORKA zomerkamp, een kamp voor kinderen en jongeren met reuma, hadden de deelnemers een dansje ingeoeffend op de tonen van Pharrell Williams' hit *Happy*. (dhw) Foto: wh

Het filmpje spreekt voor zich: de flashmob op zondag 12 oktober 2014 was een zeer geslaagde actie. Voor wie er bij was, werd het een onvergetelijke ervaring:

<https://www.youtube.com/watch?v=6EPaLIPiM8>. Meer dan 100 kinderen en volwassenen

dansten zich door **Happy** en brachten een positieve boodschap voor de omstaanders: Reuma treft niet alleen ouderen, ook kinderen, maar we blijven optimistisch en bewijzen dat we ook met een chronische aandoening leuke acties kunnen ondernemen!

Voor herhaling vatbaar in 2015!

WERELD REUMA DAG: GEMEENTELIJKE INFOKANALEN EN PERS

ReumaNet heeft de 308 Vlaamse gemeenten opnieuw gevraagd om kort aandacht te schenken aan Wereld Reuma Dag, hetzij via een boodschap op de **gemeentelijke digitale informatieborden**, hetzij via het **gemeentelijke informatieblad**. Verschillende gemeenten hebben meegewerkt, onder andere:

Aalst	Alveringen	Avelgem	Aalter
Beerse	Berlaar	Bonheiden	Buggenhout
Edegem	Genk	Gistel	Ham
Harelbeke	Herentals	Herenthout	Heusden-Zolder
Kruishoutem	Lierde	Maarkedal	Maasmechelen
Meerhout	Merelbeke	Merksem	Nieuwpoort
Oostkamp	Oudenburg	Ranst	Schelle
Ternat	Veurne	Wervik	Willebroek
Wommelgem	Zedelgem	Zingem	

Tot slot willen we dit hoofdstukje over Wereld Reuma Dag af sluiten met een welgemeend **“dank je wel”** aan de Nationale Loterij die ons met haar financiële steun enorm helpt om al deze activiteiten mogelijk te maken!

VAN DE RESERVEBANK NAAR EEN BASISPLAATS: PATIËNTENPARTICIPATIE IN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Steeds vaker wordt een beroep gedaan op de **ervaringsdeskundigheid** van patiënten om de zorg voor patiënten met reumatische aandoeningen te verbeteren. Maar ook in wetenschappelijk onderzoek kunnen patiënten een waardevolle bijdrage leveren. Door elke dag opnieuw de 'reuma' te ondervinden, kijken ze op een unieke manier naar de ziekte. Een manier die voor artsen niet altijd even duidelijk is.

ReumaNet ijvert daarom voor een grotere betrokkenheid van patiënten bij onderzoek, het ontwikkelen van zorgtrajecten of het samenstellen van informatie voor reumapatiënten. Maar hiervoor dienen ook gemotiveerde patiënten beschikbaar te zijn. ReumaNet dient hierrond een dossier in bij het FWRO en kan dankzij hun steun in 2014 een training organiseren voor achttien ervaringsdeskundigen.

Gedurende twee dagen maken deze vrijwilligers kennis met de basistermen van onderzoek en de mogelijkheden voor patiënten om hun kennis te delen. Ze leren hoe ze op een constructieve manier kunnen samenwerken met onderzoekers en bekijken hoe ze hun eigen ervaringen kunnen inzetten om **wetenschappelijk onderzoek** naar een hoger niveau te tillen. Als basis voor de training wordt de kennis vanuit EULAR, the Europese Liga tegen Reuma, gebruikt.

Dit team zal in de toekomst nauw samenwerken met onderzoekers en zorgverleners om de kwaliteit van de zorg nog te verbeteren.

Enkelen van hen zijn reeds ingeschakeld in het Richtlijnenproject, dat momenteel lopende is. Hierbij worden wetenschappelijke internationale publicaties omgezet in verstaanbare taal, zodat de informatie voor iedereen te begrijpen is.

HAND IN HAND CHOCOKARAVAN

Hand in Hand, Samen tegen Reuma: van 21 tot 30 maart kleuren enkele Belgische steden helemaal rood. Een **chocoladekaravaan** trekt door het hele land om zakjes chocolade uit te delen en reumatische aandoeningen meer bekendheid te geven. De actie wordt gehouden ten voordele van het Fonds voor Wetenschappelijk ReumaOnderzoek. Enkele vrijwilligers werken dag en nacht om het project in goede banen te leiden. ReumaNet ondersteunt de actie, vrijwilligers delen ijverig mee chocolaatjes uit. De actie wordt een groot succes!

VOOBEREIDINGEN SYMPOSIUM 2015

Gezien het succes van ons symposium in 2013 en de vele complimentjes en aanmoedigingen die we mochten ontvangen, beslist ReumaNet om in 2015 een nieuw symposium te organiseren. Was de slogan in 2013 nog 'wij willen weten', het wordt in 2015 **'jullie willen weten'**.

We gaan daarbij op zoek naar informatie van patiënten voor patiënten, maar onze doelgroep voor deze nieuwe editie is ruimer. Er zijn immers nog meer geïnteresseerden in de leefwereld van patiënten dan enkel de reumapatiënten zelf: zorgverleners, industrie, overheid... We proberen aan de hand van de resultaten van enquêtes die we bij reumapatiënten zullen afnemen over zeer specifieke onderwerpen, mensen duidelijk te maken wat de impact van reuma is op de leefwereld van een patiënt. Mogelijke onderwerpen zijn daarbij: 'jij en je reumatoloog', 'jij en je medicatie',...

In 2014 worden de eerste stappen gezet voor de opmaak van de **enquêtes**. We vragen onze partners naar de info die voor hen belangrijk is, en gaan met de antwoorden uit de overlegmomenten aan de slag om de vragenlijst op te stellen. Opnieuw bewijst het partnerplatform hierbij zijn waarde.

DEELNAME AAN CONGRESSEN, STUDIEDAGEN, EVENEMENTEN

ReumaNet vertegenwoordigt de reumapatiëntenorganisaties op (inter)nationale congressen en evenementen. Naast congressen, neemt ReumaNet in 2014 ook deel aan verschillende studiedagen en beurzen. En dit steeds met het doel om of beter geïnformeerd te worden of meer bekendheid te geven aan reumatische aandoeningen. Een overzicht:

RECEPTIE EN TENTOONSTELLING AN VANDELOO

Kunstenares en RA-patiënte An Vandeloo krijgt in januari en februari de kans om haar werken tentoon te stellen in het Universitair Ziekenhuis Campus Gasthuisberg in Leuven. Gedurende verschillende weken zijn haar schilderwerken te bezichtigen in de wandelgangen van het ziekenhuis. Op zaterdag 11 januari vindt een **vernissage** plaats waar An in de bloemetjes wordt gezet. Het strijkensemble Violet Violetje zorgde voor een muzikale toets aan het feestelijk gebeuren.

PROMOTIE MAARTEN DE WIT

Op 20 januari woont ReumaNet de **promotie** bij van dokter Maarten de Wit aan de Vrije Universiteit Amsterdam in Nederland. De Wit deed onderzoek naar patiëntenparticipatie in wetenschappelijk reumaonderzoek. Hij benadrukt het belang van de ervaringsdeskundigheid van patiënten bij de inhoudelijke vormgeving van onderzoek. De resultaten toonden aan dat de betrokkenheid van patiënten een verrijking van de onderzoeksresultaten met zich meebrengt en dat het patiëntenperspectief aanvullend is op dat van onderzoekers.

JOURNEE CLAIR

Half maart organiseert onze Waalse zusterorganisatie haar druk bijgewoonde **patiëntendag**. ReumaNet mag niet ontbreken tussen de meer dan 200 patiënten die naar de boeiende uiteenzettingen komen luisteren. Vooral het duo-gesprek tussen reumatoloog en psychiater blijft bij. Beiden hebben een verschillende, aanvullende kijk op 'ziek zijn' en welke behandeling en methode het best aangewezen is voor de aanpak van een chronische aandoening. De nadruk op de holistische visie spreekt veel van de aanwezigen aan. Later op de dag volgen nog verschillende sessies met de laatste stand van zaken voor de behandeling van verschillende reumatische aandoeningen.

ABBVIE BRAINSTORMT MET MEDEWERKERS EN PATIENTEN

Op 3 april nodigt onze partner Abbvie ons uit om samen met een deel van hun personeelsleden te **brainstormen** over wat patiënten bezighoudt en wat ze belangrijk vinden. Dit soort initiatieven helpt om een juist beeld te geven over chronische aandoeningen en mensen meer inzicht te geven in het leven van een patiënt. We zijn Abbvie dan ook dankbaar voor de mogelijkheid hier aan mee te werken.

KIEVITGROEP

Veertig jaar na hun boek 'Zeg eens A tegen je dokter' (1973), gingen de twee auteurs ervan, professor Yvo Nuyens en journalist Hugo De Ridder, samen met een twintigtal actuele experts en toplui uit de sector, na hoe de zaken in de gezondheidssector na veertig jaar geëvolueerd

zijn. Er veranderde veel, maar een aantal structurele knelpunten van destijds, zijn na veertig jaar nog erg actueel, zo stelden ze vast.

Ze schreven het met dat twintigtal neer in het boek: 'Dokter, ik heb ook iets te zeggen' (Lannoo Campus, 2013). Na de publicatie, bleef echter de vraag: is daaraan iets te doen? Is het mogelijk die knelpunten aan te pakken? Zijn er beleidsadviezen te geven daarover?

In mei 2014 organiseert de groep experts (de Kievitgroep) een zeer boeiend **debat** over dit onderwerp. Eén van hun adviezen is immers de oproep tot meer patiëntenparticipatie, met een daaraan gekoppelde erkenning en financiering van patiëntenorganisaties. ReumaNet gaat luisteren en keert terug met de wetenschap dat er ook binnen de groep van experts zal verder gewerkt worden aan één van onze belangrijkste onderwerpen: patiëntenparticipatie op alle vlakken.

IFB SEMINAR "E-HEALTH"

ReumaNet krijgt in mei 2014 op deze boeiende studiedag een update over **e-health** en de initiatieven die hierrond worden ontwikkeld. Er zijn in deze sector heel veel boeiende projecten op stapel. Het blijft voor patiëntenorganisaties belangrijk om er voor te zorgen dat tijdens de ontwikkeling van e-healthprojecten ook rekening wordt gehouden met de visie van de patiënt.

ACTIVE CITIZENSHIP NETWORK

Op 12 en 13 mei vindt in Brussel het **congres** plaats van Active Citizenship Network, naar aanleiding van de 8^e Europese dag van patiëntenrechten. Er wordt de basis gelegd voor een manifest om het belang van patiëntenrechten in de verf te zetten.

HOGESCHOOL GENT "CONFERENTIE FONDSENWERVING"

De Hogeschool Gent ontwikkelde de voorbije jaren een onderzoek naar **fondsenwerving** in België. Via interviews en enquêtes gingen ze op zoek naar hoe organisaties aan fondsenwerving doen en wat de struikelblokken zijn. Begin juni 2014 stellen ze de eerste resultaten van dit onderzoek voor. Deze zijn na te lezen via volgende link: <http://fbo.hogent.be/fondsenwerving>

EULAR CONGRES PARIJS

Het EULAR-congres vindt in 2014 plaats in Parijs. Met zijn apart programma voor patiëntenorganisaties en health professionals wordt dit grote congres (meer dan **15.000 deelnemers**) ook interessant voor patiënten. ReumaNet is dan ook de volle vier dagen van het congres aanwezig en blijft hiermee op de hoogte van de laatste ontwikkelingen in de reumawereld op vlak van behandeling, medicatie, interessante projecten uit het buitenland, ...

Zelf verzorgt ReumaNet een lezing over de Vlaamse training van patiënt onderzoekspartners. De presentatie krijgt veel bijval, het is duidelijk dat ReumaNet binnen dit thema een voortrekkersrol vervult.

Uiteraard is het EULAR-congres ook een uiterst geschikte plaats om te netwerken. Contacten met andere patiënten en vertegenwoordigers van patiëntenorganisaties van over de hele wereld zorgen voor inspiratie en energie om verder te bouwen aan een stevige plaats voor patiënten in ons eigen landje.

BELGISCH REUMATOLOGIE CONGRES, BRUSSEL

Naar jaarlijkse gewoonte organiseert de KBVR in september het Belgische Reumatologie Congres en zijn ook de patiëntenverenigingen welkom. ReumaNet krijgt de mogelijkheid om een infostand te organiseren. Het blijkt een uitstekende plaats om te netwerken en mensen warm te maken voor onze projecten.

De KBVR voorziet een plaats voor ReumaNet om het project Patiëntenparticipatie in Onderzoek voor te stellen door middel van een **posterpresentatie**. Tevens bevat de congresstas een brief waarin dit project verder toegelicht wordt. Op die manier wordt de werking en de projecten van ReumaNet nog verder bekendgemaakt.

De reumatologen krijgen de eer om de gloednieuwe uitgave van de ReumaKrant als eersten te lezen. Ook op de gala-avond tekent ReumaNet present.

UITREIKING WELL DONE AWARDS - MSD

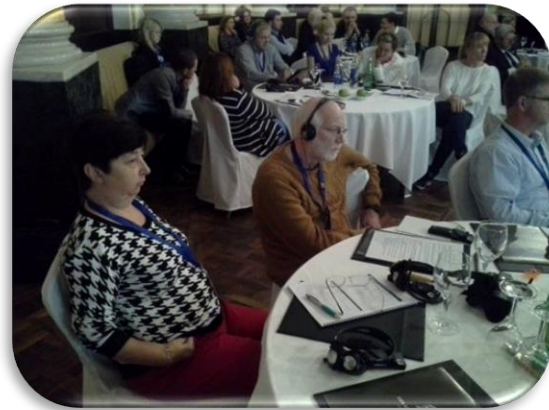
De Well Done – MSD Health Literacy Awards hebben als doel de beste initiatieven ter bevordering van de gezondheidswijsheid in België aan te moedigen, te belonen en aan bekendheid te doen winnen. ReumaNet diende zijn kandidatuur in, maar werd niet weerhouden. Desondanks is de uitreikingsavond een zeer inspirerend moment en zijn we onze partner MSD dankbaar voor de inzet voor dit onderwerp. Een verhoogde gezondheidswijsheid van patiënten leidt immers tot meer patient empowerment. <http://welldoneawards.be/home/>

EULAR CONFERENTIE WERELD REUMA DAG

'Analysing how to reduce the Access Barriers to Health Care for People with Chronic Diseases in Europe'. Dit is het thema van de EULAR conferentie in Brussel op 16 oktober, naar aanleiding van de Wereld Reuma Dag. De **toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg** is niet overal in Europa gegarandeerd en blijft een heikel punt voor mensen met reumatische aandoeningen. Lange wachtlijsten, een tekort aan gekwalificeerde zorgverleners, torenhoge therapiekosten en te weinig degelijke informatie voor patiënten zijn maar enkele van de knelpunten. Tijdens het congres werden deze punten besproken met Europese beleidsmakers.

PARE CONGRES, ZAGREB

Meer dan honderd mensen met een reumatische aandoening en afgevaardigden van patiëntenorganisaties ontmoeten elkaar in Zagreb, Kroatië, voor een driedaagse bijeenkomst van **PARE**, People with Arthritis/Rheumatism in Europe, de patiëntentak van EULAR. Het programma bevat verschillende workshops, zodat iedereen zijn gading vindt. Jongeren en reuma, sociale media, voeding en reuma, een goed abstract schrijven, ... zijn maar enkele voorbeelden. ReumaNet tekent present en stelt haar werking voor, met de nadruk op de training patiëntenparticipatie en de flashmob. De flashmob valt zo in de smaak dat iedereen het congres al 'Happy' dansend afsluit.

---

25 JAAR KOM OP TEGEN KANKER

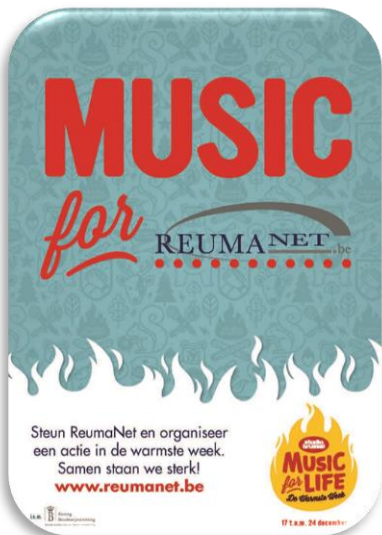
Reeds 25 jaar zijn de vrijwilligers en personeelsleden van de Vlaamse Liga tegen Kanker met hun slogan 'Kom Op Tegen Kanker' aan het werk om onderzoek te stimuleren en patiënten te ondersteunen. Op hun **viering** eind november is o.a. het verhaal van hun geschiedenis een bron van inspiratie voor andere organisaties die zich inzetten voor patiënten.

ABBVIE WORKSHOP

Op het einde van het jaar organiseert Abbvie een **workshop** voor verschillende patiëntenorganisaties: we leren er meer over de organisatie van België (Regionaal – Gewestelijk – Federaal) en krijgen in de namiddag mediatraining. Dank aan Abbvie om ons ook op die manier te laten groeien!

MUSIC FOR LIFE: “DE WARMSTE WEEK”

Ook in 2014 is ReumaNet één van de meer dan 800 geregistreerde goede doelen voor 'de warmste week' van Studio Brussel. Dankzij acties en aanvragen voor plaatjes tijdens deze week, mocht ReumaNet in de laatste dagen van het jaar nog een (kleine) som geld ontvangen! Met dank aan de gulle gevers!

CIB-LIGA

De CIB-Liga blijft zich in 2014 inzetten voor mensen met **bindweefselziektes**. De vereniging organiseert, naast medische voordrachten en ontspanningsmomenten voor lotgenoten ook de Wereld Lupus Dag op 10 mei en de Wereld Sclerodermiedag op 28 juni. Op die momenten wordt overal ter wereld extra aandacht besteed aan deze aandoeningen. De lokale televisiezender Ring TV zorgt dit jaar voor een mooi extraatje met een geslaagde videoreportage van Wereld Sclerodermie Dag in Dilbeek.

De vrijwilligers van de CIB-Liga steken ook enthousiast de handen uit de mouwen tijdens de ziekenhuisacties rond Wereld Reuma Dag.

RA-LIGA

De RA-Liga vzw bestaat uit twee provinciale vzw's (Antwerpen en Limburg) en drie provinciale werkgroepen (West- en Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant). RA-Antwerpen vzw heeft daarenboven een onderliggende regionale werkgroep: regio Antwerpen stad. Deze groepen hebben op zich een uitgebreide kalender met infomomenten, ontspanning, contacten, ...

De RA-Liga organiseert ook eigen activiteiten en **projecten**. Op 30 maart vindt een eerste grote **familiedag** plaats in Kortrijk. In de voormiddag worden enkele toespraken gehouden. Jahel Roels van Jong&Reuma licht de werkgroep toe. Tine Vandamme, een plaatselijke schilderes, brengt haar schilderij 'Pink Rita' naar voor, het verhaal van een patiënt in beeld. Jeannine Engelen, de nationale voorzitter, wijst op het belang van zelfmanagement van de patiënt. In de namiddag trekken cultuurminnaars naar Kortrijk voor een uitstap met stadsgids. Natuurliefhebbers vinden hun gading in het Kennedybos. Wie liever ter plaatse blijft, kan genieten van een babbel, een drankje of een film. Kinderen kunnen de ganse dag terecht in de kinderhoek. Muziekgroep The Evergreens sluit de dag in stijl af.

Project **Inzicht in Pijn**: Via inzicht in en contact met zijn onderbewustzijn kan de patiënt zichzelf op weg helpen naar een beter gevoel en naar pijnbestrijding. Via deze techniek kunnen patiënten met een chronische ziekte zich beter voelen. De techniek is trouwens voor iedereen toepasselijk. Dit project startte in 2013, loopt in 2014 en wordt vervolgd in 2015.

Project **abcSUCCES**: Ook dit project start in 2013 en wordt verder uitgewerkt in 2014. Via de reumatoloog wordt de RA-patiënt verwezen naar een website, waar hij een tool vindt om zijn ziekte-behandeling voor een deel zelf in handen te nemen.

VLFP

Fibromyalgie blijft op veel onbegrip stuiten. Lotgenotencontact is daarom cruciaal. De VLFP houdt op regelmatige basis op verschillende locaties in Vlaanderen contactmomenten. Mensen kunnen er terecht met vragen en leren van elkaar hoe ze best omgaan met deze chronische aandoening. Daarnaast is het beschikbaar stellen van informatie een speerpunt voor VLFP. Ze bieden naast lezingen over allerhande onderwerpen ook degelijke informatie aan via de website. Voor mensen die nog moeite hebben om met hun aandoening naar buiten te komen, biedt dit een houvast en een bron van hulp.

VVB

De Vlaamse Vereniging voor Bechterewpatiënten ziet haar ledenaantal gestaag groeien. In 2014 telt de vereniging 628 leden. Bewegen blijft een doel. De **oefengroepen** overal in Vlaanderen blijven actief. Daarnaast organiseert VVB ook een sportweekend, een Bewegingsdag, wandelingen en neemt ze deel aan de BaRiE fietstocht. Gespreksavonden, informatievoordrachten en een ontspanningsweekend zorgen voor de nodige medische informatie en contact met lotgenoten. Daarnaast verzorgen vrijwilligers van de VVB een stand op het Forum van de Patiënt en dragen hun steentje bij tijdens de Wereld Reuma Dag acties. In november neemt VVB een kijkje buiten de landsgrenzen met een deelname aan het ASIF congres in Bulgarije.

PPP

Op een **interactieve** manier vorming geven aan artsen, studenten en paramedici rond anamnese en klinisch onderzoek bij reumatoïde artritis en ankylosing spondylitis: dit blijft ook in 2014 de doelstelling van Patient Partner Program. 898 mensen volgen één van de 45 lessen rond RA, 304 deelnemers krijgen informatie gedurende één van de dertien lessen rond AS. In november haalt PPP het VTM-nieuws. Een patiënte legt duidelijk uit wat het belang is van goed

klinisch onderzoek. De opnames werden gemaakt tijdens een les aan podologen. De [opname](#) kunt u bekijken via de website van ReumaNet.

ORKA

ORKA trapt 2014 wel heel bijzonder af. De kinderen wonen op 18 januari een podiumrepetitie bij van de dansvoorstelling Red Yellow & Blue in de stadsschouwburg van Antwerpen. De reacties zijn uitermate lovend. En de culturele trend wordt verder gezet met een filmvoorstelling tijdens de voorjaarsontmoeting. Deze wordt georganiseerd in samenwerking met Bednet. De Olmense Zoo in Balen zet traditiegetrouw de deuren open voor gezinnen met kinderen met een beperking tijdens de Dreamnight at the Zoo. ORKA blaast verzamelen, enkele gezinnen beleven een onvergetelijke avond. De zomer wordt ingezet met een picknick in teken van de Grote Oorlog.

Maar de kers op de taart blijft natuurlijk het ORKA

Zomerkamp. Voor de vierde maal komen kinderen en jongeren samen voor een weekje puur plezier, op maat van hun kunnen. In 2015 wordt opnieuw een zomerkamp georganiseerd, maar dit keer in samenwerking met Joetz. ORKA hoopt zo nog meer kinderen te kunnen bereiken.

Nieuwe gezinnen blijven hun weg

vinden naar ORKA, de nood aan voldoende informatie en het uitwisselen van ervaringen blijft hoog.

Op de website www.ikhebreuma.be, die eind 2013 werd gelanceerd, blaast Aïda iedereen elke week omver met een pakkende blog. Stipt elke dinsdag verschijnt een tekst waarin zij in haar ziel laat kijken. De fans zijn al gauw niet meer te tellen. Ook blogster Julie deelt haar gedachten op tijd en stond. De website vult duidelijk een leemte in.

BEWEGEN MET REUMA

De werkgroep **Bewegen met Reuma** wil zoveel mogelijk mensen met een reumatische aandoening in beweging brengen en dit enerzijds samen met hun eigen familie en vrienden, in hun eigen omgeving en anderzijds in aparte bewegingssessies, speciaal georganiseerd voor mensen met een reumatische aandoening.

Zo wordt elke woensdagavond in samenwerking met ReumaNet in het zwembad van SportOase Leuven een zwemuurtje voor reumapatiënten georganiseerd. Patiënten met diverse reumatische aandoeningen – reumatoïde artritis, spondylitis ankylosans, lupus, fibromyalgie – trekken samen baantjes of doen oefeningen. Zwemclub Atlantis zorgt voor een redder.

JONG EN REUMA

Werkgroep Jong&Reuma is vooral actief op **Facebook**. Dagelijks verschijnen er nieuwe conversaties op de besloten groep. Daaruit groeien vriendschappen, mensen spreken persoonlijk af in een ongedwongen sfeer. Op het einde van de zomer wordt opnieuw een barbecue georganiseerd. De interesse is groot, een goede dertig deelnemers genieten in Brecht van een topmiddag met veel lekkers. De kinderen leven zich ondertussen uit op het springkasteel.

FONDS VRIENDEN VAN REUMANET

ReumaNet is trots om in dit jaarverslag de oprichting van het Fonds Vrienden van ReumaNet te kunnen vermelden. Vanuit de verschillende verenigingen werd een samenwerking aangegaan om dit fonds onder de vleugels van de Koning Boudewijnstichting op te starten. Het is voor ons een eerste stap naar een onderbouwd **fondsenwervingsplan**. In het volgende hoofdstuk zijn de resultaten van het eerste werkingsjaar te vinden.

RESULTATEN EN FINANCIËN

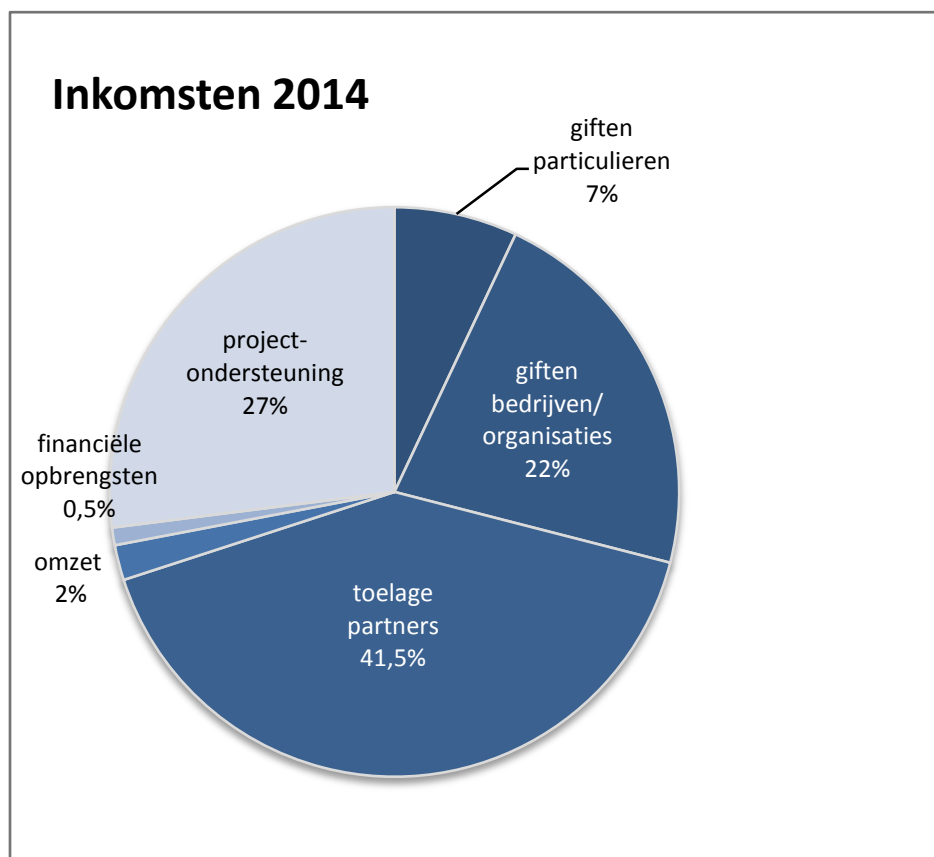
De werking en professionalisering van ReumaNet wordt mogelijk gemaakt door de structurele partners en andere bedrijven en organisaties die een werkingstoelage toekennen. Giften van particulieren, bedrijven en organisaties vullen ons budget aan. In 2014 werd ook opnieuw gewerkt met **projectsubsidies**.

Zo kregen we een toelage van:

- de **Nationale Loterij** voor de organisatie van Wereld Reuma Dag
- het **FWRO** (Fonds voor Wetenschappelijk ReumaOnderzoek) voor de opleiding 'patiënten participatie in wetenschappelijk onderzoek'.

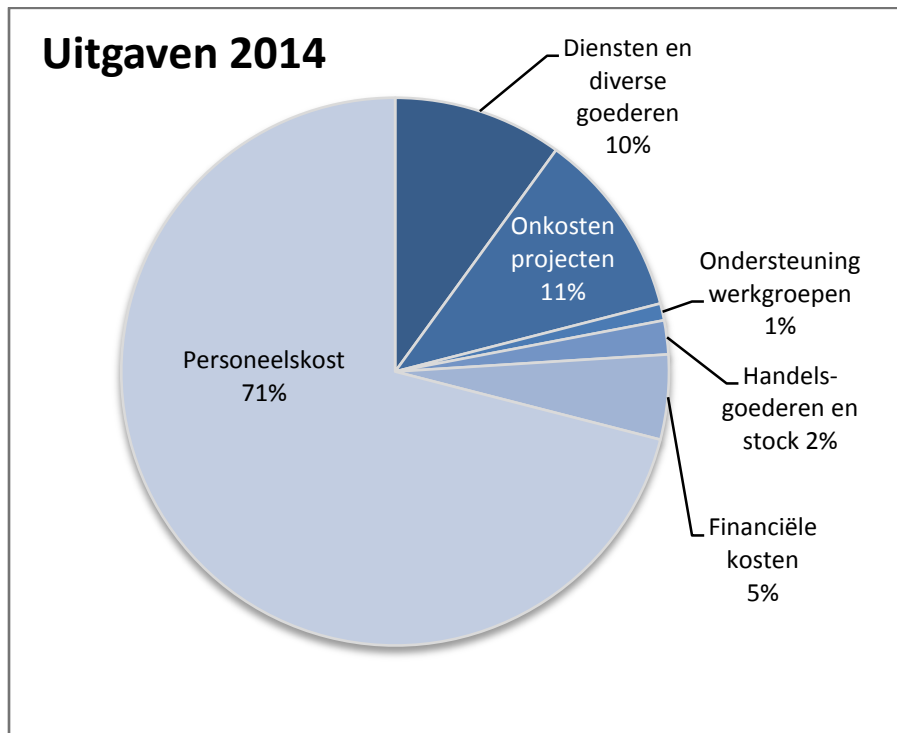
Deze projectsubsidies zijn goed voor 27% van de totale inkomsten in 2014. De **toelages van de partners** bedragen 41% van de totale inkomsten. 22% van de inkomsten wordt verkregen uit **giften** van bedrijven en organisaties die worden aangewend voor de organisatie van Wereld Reuma Dag.

In 2014 wordt het **Fonds Vrienden van ReumaNet** opgericht, onder de vleugels van de Koning Boudewijnstichting die de administratie rond de fiscale attesten op zich neemt. Tijdens dit eerste jaar mag het Fonds reeds 3.500 Euro ontvangen aan particuliere giften (7% van de totale inkomsten). Dit bedrag zal in 2015 worden aangewend voor de organisatie van een nieuwe editie 'ReuMaMa's'.

De **loonkost** van de twee halftijdse coördinatoren is de belangrijkste uitgavenpost is en zal dat ook blijven voor de volgende jaren. In 2014 bedroeg de loonkost 71% van het totaal van de uitgaven.

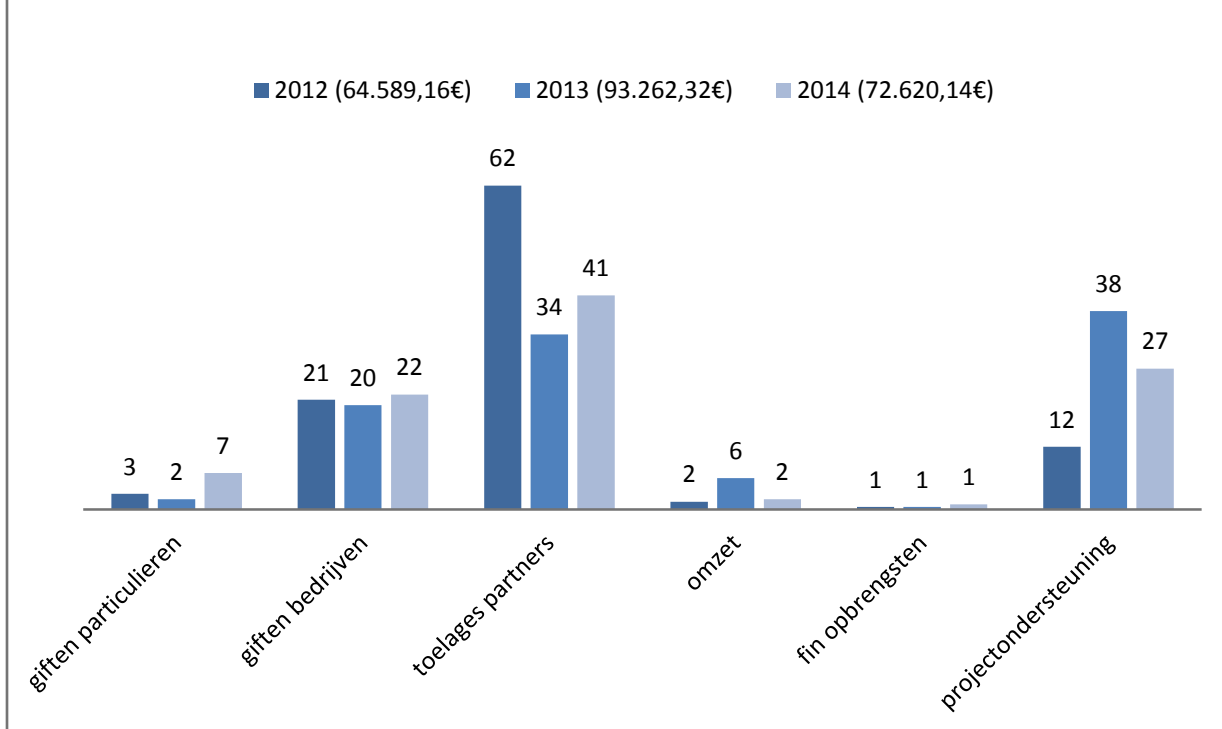

ReumaNet sluit boekjaar 2014 af met een zeer bescheiden winst van 908,30 Euro. We hoopten op een nieuwe structurele partner, maar zochten tevergeefs. Enkel een strenge budgetcontrole voor de uitgaven heeft er voor gezorgd dat we het jaar toch nog kunnen afsluiten met een positief cijfer.

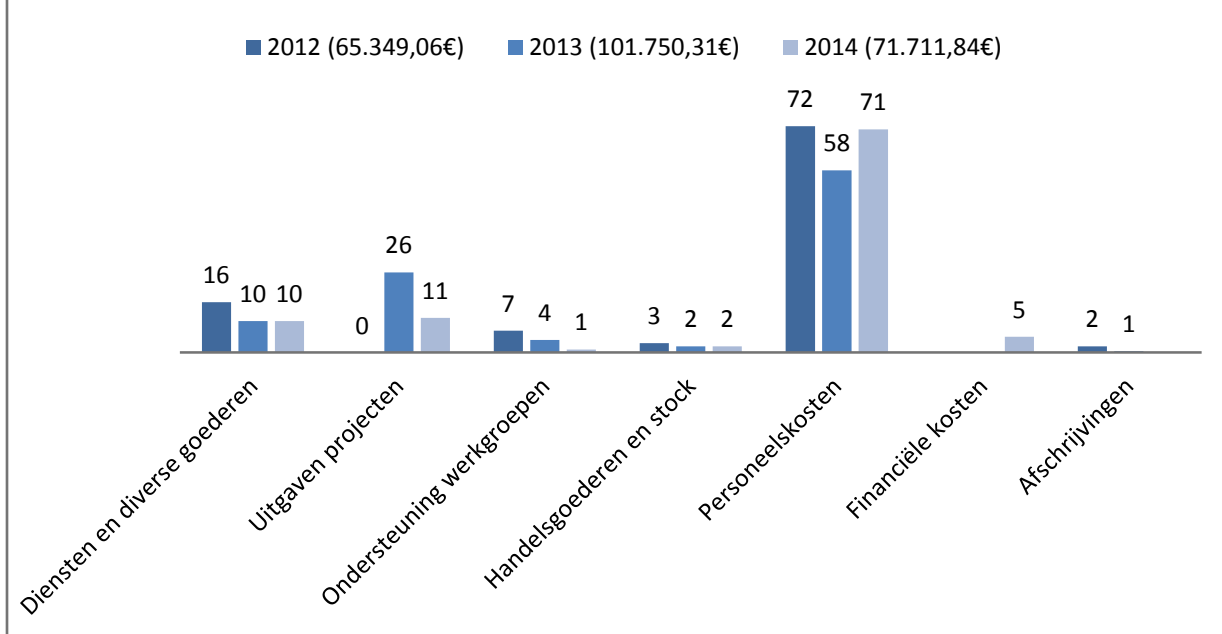
We krijgen in de loop van 2014 echter ook goed financieel nieuws: een overleden dame uit het Leuvense vermeldt ReumaNet en drie andere patiëntenorganisaties in haar testament. We mogen dan ook begin 2015 een extra inkomst verwachten. De Raad van Bestuur beslist om een deel van dit geld te gebruiken voor de aanleg van een reserve voor het sociaal passief. Een ander deel wordt gebruikt voor de (tijdelijke) aanwerving van een derde personeelslid in 2015.

Ondanks deze financiële opkikker, staat ReumaNet ook de volgende jaren voor een moeilijke opdracht: **de blijvende en structurele financiering van haar werking garanderen**. In België, in tegenstelling tot sommige van de ons omringende landen, worden patiëntenverenigingen en hun koepels en overlegplatformen niet ondersteund door de overheid. Noch door de federale overheid, noch de regionale. U leest in het volgende hoofdstuk dat dit één van onze actiepunten is en blijft.

Inkomsten - vergelijking 2012/2013/2014 (in %)

Uitgaven - vergelijking 2012/2013/2014 (in %)

Tijdens het symposium op Wereld Reuma Dag in oktober 2013 organiseert ReumaNet een afsluitend debat met een aantal belangrijke stakeholders over patiëntenparticipatie en financiering van patiëntenorganisaties.

De gezondheidszorg wordt nu vooral gestuurd vanuit het **AANBOD** van de diverse partners: mutualiteit, zorgverleners, industrie. Dit **veroorzaakt een geringe** flexibiliteit tussen de verschillende budgetten,

zeker voor chronische patiënten. Enkele voorbeelden uit de reumawereld: Sommige patiënten zouden veel beter actieve sportbegeleiding terugbetaald krijgen, eerder dan medische zorgen. Sommige patiënten zouden beter actief begeleid worden bij het zoeken naar aangepast werk, eerder dan een vergoeding voor invaliditeit...

In de toekomst zal meer en meer gestuurd worden aan de hand van de individuele situatie van de patiënt, rekening houdend met zijn/haar prioriteiten. Met andere woorden aan de hand van de **VRAAG** van de patiënt. De budgetten in de gezondheidszorg zullen op deze manier meer optimaal worden aangewend.

Hoe dan ook, de patiënt staat centraal en wordt mondiger. **Patiëntenparticipatie** en patient empowerment wordt op elk niveau structureel in gang gezet, zelfs in het wetenschappelijk onderzoek. Maar is de patiënt in staat om de eigen verantwoordelijkheid op te nemen? Is hij/zij ook goed geïnformeerd? Op het internet vindt men weinig gevalideerde informatie... Het is belangrijk te investeren in het opleiden van patiënten, patiënten correct te informeren en het zelfmanagement van patiënten te verhogen. Weliswaar een lang en moeizaam proces.

Hierbij is een fundamentele rol weggelegd voor de patiëntenorganisatie. Voor ReumaNet is het immers duidelijk dat de beste coach van de patiënt een expert-patiënt is, die op basis van zijn ervaringsdeskundigheid en uiteraard in nauwe samenwerking met de partners in de gezondheidszorg, de patiënt bijstaat om zijn/haar persoonlijke doelen te bereiken.

ReumaNet wil deze overtuiging verder uitwerken en werkt hier in 2014 intensief aan. In het voorjaar wordt een '**open brief aan de beleidsmakers**' opgesteld, waarin we onze ideeën verder detailleren en vragen naar feedback van andere stakeholders. Verschillende contacten en bezoeken later, krijgen onze plannen een meer concrete vorm: **patiënt expertise centra (PEC)**.

Heel wat mensen met chronische aandoeningen willen en kunnen immers hun eigen ervaringen en hun informele en formele leerprocessen, hun ervaringsdeskundigheid, delen met anderen. Zij zetten hun eigen kwaliteiten, competenties en vaardigheden, samen met de ziekte-ervaringen, in om het ziekteproces van anderen te verlichten.

Deze patiënt-experten kunnen een deel van de zorg opnemen en zo leemtes binnen de gezondheidszorg opvullen. Dit compenseert de beperkte tijd van professionele zorgverleners en de beperkte financiële middelen. Ervaringsdeskundigen zijn ook uitstekend geplaatst om individuele patiënten te ondersteunen bij het behoud en de verbetering van hun eigen gezondheid.

PEC IN DE PRAKTIJK

Een PEC wordt een transparante, onafhankelijke vereniging met rechtspersoonlijkheid. Ziektegebonden patiëntenorganisaties nemen de leiding. Afhankelijk van de noden kunnen andere partners zoals zorgverleners, overheidsinstanties, zorgverzekeraars, industrie, ... participeren. Voor specifieke (overheids-)opdrachten kunnen convenanten met verschillende partners worden afgesloten.

Het centraal aanspreekpunt en de onmiddellijke beschikbaarheid van opgeleide ervaringsdeskundigen vergemakkelijkt de relaties met alle betrokkenen. Het PEC concept kan toegepast worden op elk relevant ziekte domein, waar nodig na clustering, in functie van de gezondheidsdoelen van het beleid.

Een **Patiënt Expertise Centrum (PEC)** kan een rol spelen als **aanspreekpunt voor adviesverlening, opleiding en vorming, coaching, voorlichting, sensibilisering, registratie, signalisatie en samenwerking allerhande.**

Deze aanpak staat of valt met vrijwilligerswerk. Een degelijke, structurele aanpak met een professionele coördinatie is noodzakelijk. Vrijwilligers bedanken anno 2015 vaak voor een coördinerende rol maar zijn wel bereid om een specifiek omlijnd engagement aan te gaan. Deze mensen moeten professioneel ondersteund en begeleid worden om hun positieve inzet vol te houden.

OVERLEG MET ANDERE PATIENTENORGANISATIES

Met dit idee als basis start ReumaNet in het najaar gesprekken met andere patiëntenorganisaties (MS-Liga, Diabetes Liga, Rad-Org, Vlaamse Liga tegen Kanker, Vlaams Patiëntenplatform), onder leiding van Prof. Lieven Annemans. We vinden enthousiast gehoor en werken samen aan de verdere verdieping van het concept. Dit resulteert in een nieuwe tekst die eind 2014 wordt verspreid aan de beleidsmakers. U vindt onze concepttekst via onze [website](#).

Aan de federale en regionale overheden wordt gevraagd om in samenwerking met de patiëntenorganisaties een erkenningskader uit te werken en de nodige middelen vrij te maken om Patiënt Expertise Centra uit te kunnen bouwen.

PATIENT EXPERTISE CENTRUM REUMA

De Raad van Bestuur besluit, naar aanleiding van ons concept, alvast werk te maken van een eigen centrum: ReumaNet, zal in samenwerking met haar partners (artsen, kinesitherapeuten, verpleegkundigen en industrie), een **'Patiënt Expertise Centrum Reuma'** oprichten.

Concreet wil ReumaNet als pilootproject enkele deelaspecten uitwerken om aan te tonen dat het inzetten van patiënten-expertise een belangrijke meerwaarde betekent in de gezondheidszorg.

Project 'Reuma? Actie!': begeleidingsmomenten voor patiënten met een recente diagnose. Belangrijke accenten zijn werk en werkbehoud, medische en psychologische impact, impact op het gezin en relatie, therapietrouw, wegwijs door administratie, doorverwijzingen, ... Er is een mogelijkheid om met patiënt experts te praten.

Project 'ReumaCoach': opleidingsprogramma voor patiënten en partners in de reumatologie. Deelnemers worden uitgenodigd om een persoonlijk ontwikkelingsplan op te stellen, met lange termijn SMART doelstellingen. De realisatie van het ontwikkelingsplan zal geëvalueerd worden door middel van een vragenlijst.

Project 'Documentatiecentrum Reuma': fysische én virtuele locatie waar alle expertise over reumatische aandoeningen wordt samengebracht en beschikbaar is voor patiënten, hulpverleners en andere belanghebbenden.

Ook ons reeds bestaande project **'ReuMaMaMa's'** past perfect in de visie en doelstellingen.

We hopen in ons jaarverslag 2015 zeer concrete resultaten van deze projecten te kunnen voorstellen.

CONCLUSIES EN DOELSTELLINGEN VOOR 2015

Uit dit jaarverslag blijkt opnieuw overduidelijk: **er beweegt heel wat** binnen ReumaNet. Na een moeilijk jaar in 2010 waait er nu de voorbije jaren een nieuwe wind en wordt het enthousiasme en de inzet van de vrijwilligers ondersteund door de betaalde krachten.

Reuma Actie Jaar 2014 was een jaar waarin we opnieuw een aantal (nieuwe) initiatieven konden realiseren:

- Met ons project '**patiëntenparticipatie in wetenschappelijk onderzoek**' hebben we een ploeg patiënten klaargestoomd om hun ervaringsdeskundigheid op een professionele manier aan te wenden in (wetenschappelijk) onderzoek.
- De **flashmob** op Wereld Reuma Dag was een fijne ervaring. We herhalen dit in 2015!
- De brochure met **praktische richtlijnen over biologische medicatie** geeft reumapatiënten een antwoord op de meest pertinente vragen.
- Onze **opleidingsmap** voor de vrijwilligers zorgt voor de nodige informatie om infostands op een goede manier te bemannen.
- De oprichting van het **Fonds Vrienden van ReumaNet** onder de vleugels van ReumaNet laat ons toe om ook ons fondsenwervingsplan professioneler aan te pakken.

2014 was tevens een jaar waarin we bestaande initiatieven hebben uitgebouwd: onze websites www.reumanet.be en www.ikhebreuma.be worden wekelijks bijgewerkt en aangevuld met de laatste informatie uit de reumawereld. Onze facebook-pagina's worden gevolgd en geliked door honderden mensen. Op die manier werken we verder aan onze communicatie en informatiedoelstellingen.

Ook de verschillende aangesloten verenigingen zaten niet stil. Als we het overzicht bekijken van alle activiteiten, is er bijna elke dag iets te doen, van infovergaderingen en educatie over oefenmomenten, van lotgenotencontact naar lezingen. We zijn binnen ReumaNet blij onze goed werkende patiëntenverenigingen een degelijk platform en de nodige ondersteuning te kunnen aanbieden.

Wereld Reuma Dag werd een groot succes, dankzij de samenwerking tussen alle actoren: de vrijwilligers die de infostands in meer dan 20 Vlaamse ziekenhuizen bemanden, daarbij ondersteund door reumatologen en reumaverpleegkundigen.

We hebben in 2014 ook veel tijd en aandacht gegeven aan het opstellen van een **beleidsnota**, in aanloop naar de verkiezingen waarin we vragen naar erkenning en financiering van patiëntenorganisaties. In de loop van het jaar gingen we op weg met andere patiënten-

organisaties om ons concept 'patiënt expertise centrum' uit te werken. Dit concept, gebaseerd op de ervaringsdeskundigheid van patiënt-experten moet zorgen voor meer patiëntenparticipatie, patient empowerment en uiteindelijk leiden naar een betere inzet van de middelen in de gezondheidszorg.

In 2015 werken we alvast verder aan de concrete invulling: het **Patiënt Expertise Centrum Reuma**, met als eerste projecten ReumaCoach, ondersteuning van nieuwe gediagnosticeerde patiënten, een documentatiecentrum,...

De lezer zal reeds begrepen hebben dat we noodgedwongen veel bezig zijn met het zoeken naar (betalende) partners. Zoals zovele organisaties zijn we verplicht om via projectfinanciering ons budget rond te krijgen. Op die manier blijft het moeilijk om een langetermijnplanning op te maken. Ons beperkt budget betekent dan ook dat we heel duidelijke prioriteiten moeten en willen leggen en niet in alle projecten (onmiddellijk) zullen en kunnen investeren. Immers, door onze aandacht teveel te versnipperen, lopen we het risico onze hoofdbekommernis uit het oog te verliezen. En dat is en blijft: **de verenigingen van reumapatiënten professioneel ondersteunen om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid ook op beleidsniveau op te nemen**. De patiënt mag dan als essentieel onderdeel in de besluitvorming beschouwd worden, weinigen blijken te beseffen dat er nog een lange weg te gaan is alvorens de patiënt met voldoende kennis van zaken die verantwoordelijkheid kan opnemen. ReumaNet focust dus in eerst instantie op beleid en informatie/opleiding hieromtrent.

Tijdens het Reuma Actie Jaar 2015 zal daar opnieuw hard aan gewerkt worden.

Artritis? Bechterew? Fibromyalgie? Kinderreuma? Lupus?
Sjögren? Sclerodermie? Artrose? Osteoporose?

REUMA? ACTIE!
Reuma Actie Jaar 2015

samen
staan we
sterk

REUMANET.be
Check alle activiteiten op
www.reumanet.be

ReumaNet verenigt:

CIB, RALiga, Orka, jong & reuma, and other logos.

Tot slot nog een warme oproep aan mogelijke nieuwe partners die dit document lezen: we kunnen uw (financiële) steun goed gebruiken! Contacteer ons om een eventuele samenwerking op te starten of mogelijke initiatieven te ontwikkelen.

U ondersteunt daarmee samen met ReumaNet de vele reumapatiënten in Vlaanderen.

BEDANKT!

Het schrijven van een jaarverslag is een uitstekende gelegenheid om een aantal mensen en organisaties te bedanken voor de fijne samenwerking:

- **De leden van de Algemene Vergadering, Raad van Bestuur, Werkgroepen en iedereen die meewerkt aan de uitbouw van ReumaNet:** dank voor de vrijwillige inzet en het enthousiasme. We beseffen en appreciëren het ten eerste dat jullie, naast beroepsbezigheden en taken in de eigen vereniging, toch nog tijd maken om ReumaNet mee vorm te geven!
- **De Vrienden van ReumaNet: Anne, Frieda, Johan, Katrien en Nan:** dank voor de oprichting van het fonds Vrienden van ReumaNet. Het is een eerste, belangrijke stap naar een goed onderbouwd fondsenwervingsplan.
- **De leden van het Partnerplatform** – de KBVR, de firma's **Abbvie** en **MSD** en de beroepsvereniging van kinesitherapeuten **Axxon**: dank voor jullie geloof en vertrouwen in onze organisatie en de investering in onze partnerplatform. We hopen op een jarenlange vruchtbare samenwerking!
- **Nele en Ilse**, onze personeelsleden: dank voor jullie niet-aflatende inzet. Jullie zorgen voor de broodnodige continuïteit in onze werking.
- **De vele enthousiaste vrijwilligers uit de verschillende patiëntenverenigingen:** dank om een handje toe te steken, in het bijzonder ter gelegenheid van Wereld Reuma Dag. Het is dankzij jullie dat we kunnen terugblikken op geslaagde acties.
- De mensen van **Axxon**: dank voor het gebruik van de vergaderzalen en de goede zorgen tijdens de vergaderingen.
- **Sponsors, organisaties en particulieren die ons een gift of een toelage toevertrouwd:** dank voor jullie bijdragen. Ze zorgen voor een blijvende, broodnodige vertegenwoordiging van reumapatiënten op alle niveaus.

De leden van de Raad van Bestuur van ReumaNet zijn:

CIB-Liga vzw, vertegenwoordigd door Walter Sonck
PPP vzw, vertegenwoordigd door Liliane Ovaere
RA-Liga vzw, vertegenwoordigd door Jeannine Engelen
VLFP vzw, vertegenwoordigd door Dominiek Gustin
VVB vzw, vertegenwoordigd door Bruno Mattelaer
Jimmy Geninazzi (ORKA)
Gerd Jacobs (voorzitter)

Partners van ReumaNet zijn:

abbvie

AXXON
KWALITEIT IN KINESIOTHERAPIE

Giften voor het fonds **VRIENDEN VAN REUMANET** zijn meer dan welkom op rekening: **BE10 0000 0000 0404** op naam van Koning Boudewijnstichting met verplichte gestructureerde mededeling: **014/0530/00086**

ReumaNet vzw . Bresserdijk 75, 2400 Mol

info@reumanet.be

www.reumanet.be

IBAN: BE46 7340 1617 2636 – BIC: KREDBEBB

samen
staan we
sterk